

**"65 ANI DE ORIENTARE
ÎN ROMÂNIA"
MONEASA
5-7 octombrie**

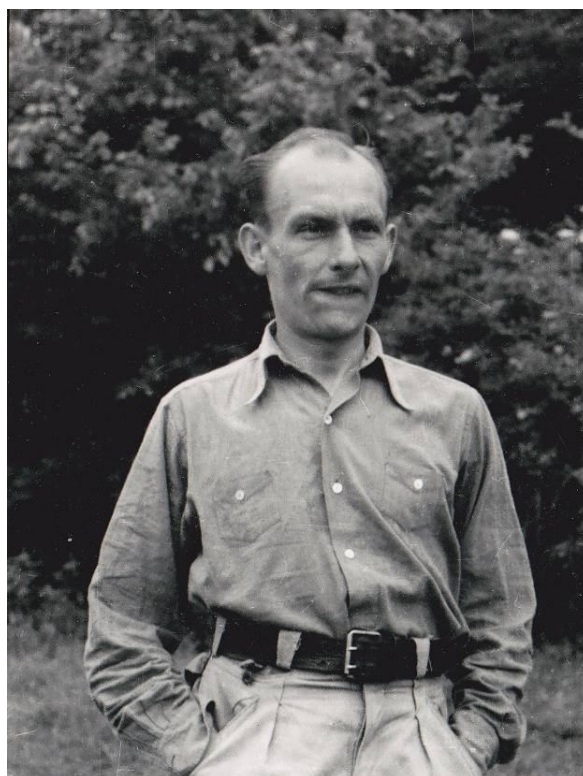

Interviu imaginar cu Dávidházy Kálmán, pionierul Orientării din România.

Rep: Kálmán bácsi, care sunt cele mai importante lucruri în viața dumneavoastră.?

DK: soția IRMA, NATURA și MUZICA, cânt bine la violoncel.

Rep: Vă rog să ne povestiți despre pasiunea pentru natură, în special despre începuturile Orientării turistice sub formă competițională, de pe meleagurile Munților Zărand!

Dávidházy Kálmán în 1947

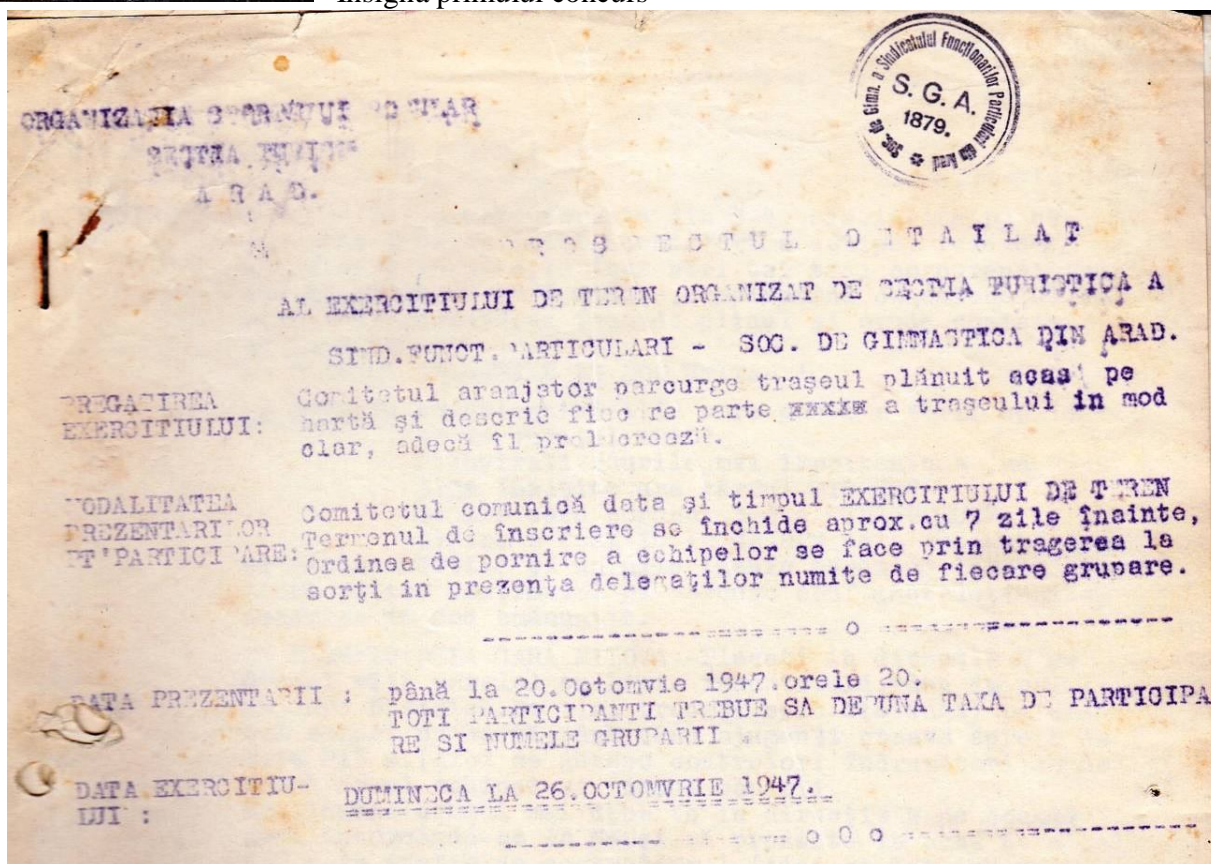
DK: După război organizațiile muncitorești forțază acțiuni de petrecerea timpului liber în cadru organizat (controlat). Cluburile turistice din Arad, aveau peste 2.500 de membrii activi, excursiile cu specific recreativ fiind săptămânale. Profitând de această oportunitate, având experiență turistică și un cerc mare de prieteni doritori de a evada din necazurile cotidiene, care nu trebuiau convinși să se încălze în bocanci și să vină în munți pentru menținerea sănătății lor, am propus organizarea unui EXERCİTIU DE TEREN cu hartă și busolă.

Rep: În cadrul cărei instituții a fost posibilă atunci organizarea unei acțiuni de așa mare anvergură?

DK: Ideea a fost materializată cu ajutorul SINDICATULUI FUNCȚIONARILOR PARTICULARI și a SOCIETĂȚII DE GIMNASTICĂ DIN ARAD, organizând în 26 OCTOMBRIE 1947 primul concurs. Evenimentul a fost pregătit minuțios, cu mult timp înainte, fiind necesară măsurarea traseelor, pregătirea oficialilor, instruirea viitorilor concurenți, și conceperea primului regulament, în plus a fost conceput și o insignă a concursului, pentru a immortaliza începuturile sportului cu busola și harta.

Insigna primului concurs

Invitația pentru primul concurs

Rep: Unde s-a desfășurat acest „EXERCITIU DE TEREN”, cum a fost traseul?

DK: Practic concurenții nu foloseau hartă, aveau de parcurs pe baza instrucțiunilor un traseu pe versantul vestic al Munților Zărand, între Covăsânț - Poala Muntelui – Creasta principală – Valea Sfînșca și înapoi la Cuvin. Traseul a fost împărțit pe 3 secțiuni, denumite și „Rute”: Ruta I: 3500m – timp de marș 60min, Ruta II: 4750m – timp de marș 78min, Ruta III: 4500m – timp de marș 76min. Clasamentul s-a întocmit pe baza unui punctaj (stipulat în regulament) în funcție de abateri de la timpul de marș impus, nerespectarea traseului, negăsirea punctelor de control precum și răspunsurile la întrebările de tematică turistică.

REGULAMENTUL EXERCITIULUI:

poate să participe orice ASOC. TURISTICĂ, Secț. TURIS - TICA cu echipele de care dispune (în total maximum 20 de echipe)

0 ECHIPA STA DIN 3 PERSOANE !

Locul EXERCITIULUI DE TEREN se comunică numai în ora pornirii cu participanții.

Fiecare echipă parcurge același traseu, conf. instrucțiunilor primite în plic închis.

Echipele vor fi pornite în răstimpuri de 8-10 minute.

TIMPUL REGULAMENTAR se va socoti 15 minute per Km.

LA ACEST EXERCITIU nu sunt admise numai hărțile eliberate de comit. aranjator adecv. C.S.P.

PUNCTAJ :

Pierderea stației de control	60 puncte greșeli,
Pierderea control. îndrumător	20 " "
Abaterea esențială a traseului	20 " "
Pentru întârzieri sau grabă	1 " "
Pentru răspunsuri greșite date la întrebări	3 " "

PREMIEREA :

Echipe I-a (fiecare persoană) premiul I - aurit.
 Echipe II-a " " " II. argint
 Echipe III-a " " " III. bronz.

PREMIUL I. NU POATE SA CASTIGE NU AI ECHIPA CARE N. AVUT MAI MULT DE 75 PUNCTE DE GRESELI.

BICTOILE NECESARE SI OBLIGATORII A ECHIPELOR:

1/BUGOLA, 2/ORI CE FEL DE CEAS, 3/CRIONSI HARTIE NOPITE, 4/HARTA ELIB. DE C.S.P., 5/RANITA, BIDON, CURTI
 TALA DE PARTICIPARE : LEI : 100.-(UNASUTA) de persoană.

26 oct 1948

I. Bauer Andrei	Echipe 1.	15 puncte
II. Kutyik	E.C.A. 2.	21 -
III. ...	E.C.A. 5.	22 -
IV. ...	Munte 3.	26 -
V. ...	N.C.C.	35 -
VI. ...	Echipe 3.	36 -
VII. ...	E.C.A. 1.	41 -
VIII. ...	Echipe 2.	44 -
IX. ...	N.C.C.A.	57 -
X. ...	Munte II.	58 -
XI. ...	Munte I.	59 -
XII. ...	Munte III.	62 -
XIII. ...	Munte IV.	72 -

Regulamentul primului concurs

Clasamentul

Rep: Cine a fost câștigătorul primului concurs?

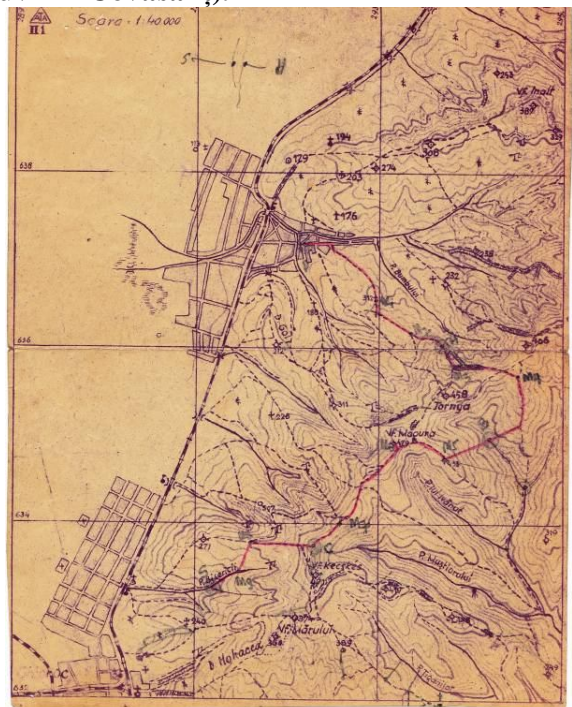
DK: Au participat 14 echipe de câte trei persoane, reprezentând 4 asociații locale, câștigătoare a fost echipa de la EMKE (Asociația Culturală Maghiară din Transilvania) Bauer Andrei și soția.

Rep: Când a fost organizat și derulat următorul concurs?

DK: Succesul primului concurs a dus la repetarea acțiunii, organizând, încă din primăvară, în 28 mai 1948 un al doilea concurs. De această dată cele 12 echipe, aveau de parcurs traseul orientându-se deja cu ajutorul hărții (tot în zona Cuvin – Covășanț).

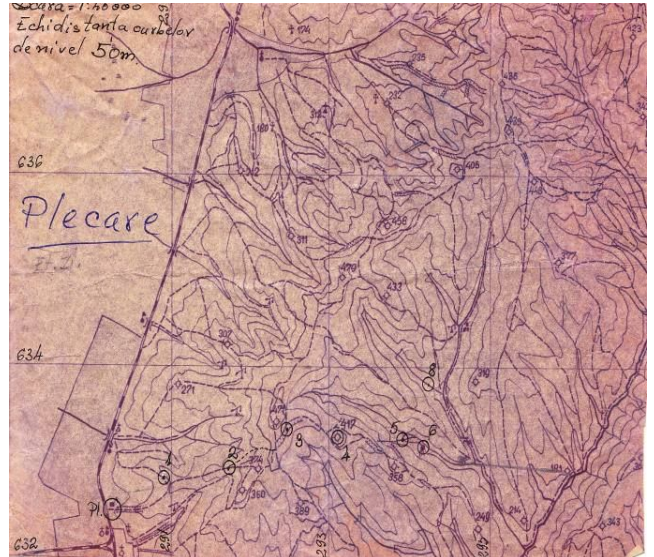
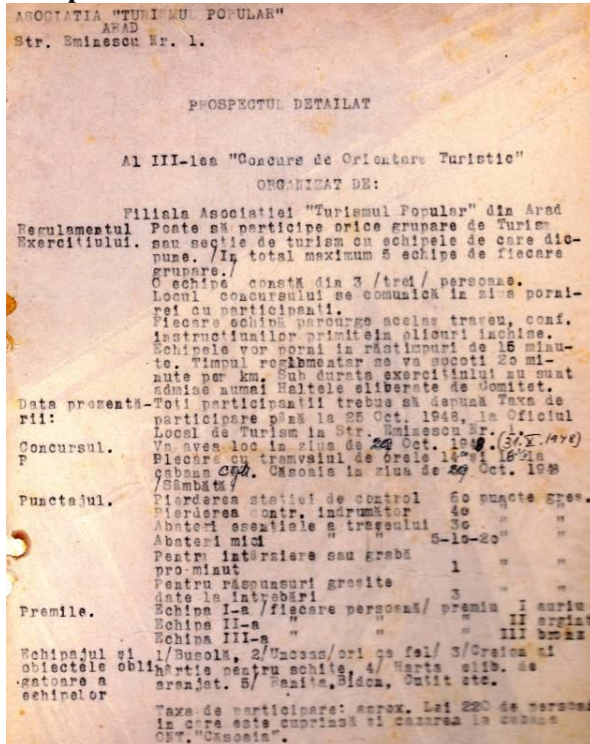

Echipea condusă de profesorul Kutyik (dreapta)

Harta concursului de Orientare nr.2

Tot în anul 1948, în 30- 31 octombrie, s-a organizat și al treilea concurs din Munții Zărandului, de această dată de către ASOCIAȚIA „TURISMUL POPULAR” ARAD, când pentru prima oară s-a folosit termenul de „CONCURS DE ORIENTARE TURISTIC”.

Regulamentul și harta concursului de Orientare nr.3 (Cupa Zărandului ed.II)

De data asta 10 echipe s-au înfruntat pe traseul dintre Covăsânt și Valea Cladovei. Concursul a avut o etapă de noapte (primul concurs de acest fel) și una de zi.

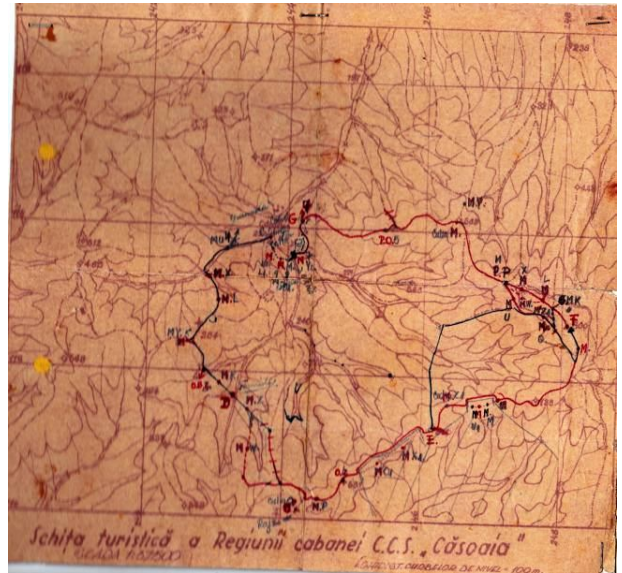
Plecarea și Sosirea la concursul de Orientare nr.3

Rep: Am înțeles că, începând din anul 1949, concursurile de Orientare din Munții Zărand au luat amploare și mai mare, cum a fost primul concurs organizat la Căsoaia?

DK: În anul 1949, denumit “Concursul de Orientare Turistică - CUPA ZARAND ed.III.” s-a ținut în 29-30 octombrie pe un traseu în împrejurimile cabanei Căsoaia. De această dată a fost

organizat la nivel de interorașe, participând pe lângă echipele din Arad și câte o echipă din București, Oradea și Timișoara, în total 16 echipe, 48 concurenți.

Nr. crt.	Nr. ECHIPA	JURMIS și PROMURILE	PROFES.	INTREPR.	SINDICAT.	LOCALITATEA	PARTI CIPAT LA CONC?	SELI PT. RASPUSEMI LA GRESIE	P.L.I.C.U.D. Nr.1. Nr.2.
1.	1.	STEIN FRANZ	Elev	So.F.Metal.	U.T.M.	ARAD	DA	10	2
2.		LUPAS GHE.	"	"	U.T.M.	"	NU		
3.		SATTLER GHE.	"	"	U.T.M.	"	NU		
4.	2.	KEPES OSCAR	Punct.	Fos.Glasapay.	Met-Chim.	TIMIȘOARA	NU	10	7
5.		KEPES MAGDA	Croitor	Solidaritat.	Croitorii	"	NU		
6.		CIBUC C-TEIN	Punct.	C.A.M.	C.A.M.	"	NU		
7.	3.	KNAPP ANTON	Elev	So.F.Metal.	U.T.M.	ARAD	NU	15	11
8.		GEMHAUSER LAD.	Măpliar	Solidaritat.	Lennar	"	NU		
9.		LINGURAR MARC	"	"	Lennar	"	NU		
10.	4.	VEHES CAROL	Modelar	"Victoria"	Met-Chim.	ARAD	DA	15	1
11.		KOTYLOSCA ST.	Elev	So.F.Metal.	U.T.M.	"	DA		
12.		SÁRKÓTY ALEX.	Strungar	"Piscarai"	Met-Chim.	"	DA		
13.	5.	BAUER IRINA	Camisă	---	---	ARAD	DA	5	—
14.		MAGYÓÚRY ANA	"	---	---	"	DA		
15.		REINHOLD ELENA	Croitor.	"Solidaritat"	Croitorii	"	DA		
16.	6.	HEUSERER OZEA	Vânător	"Solidaritat"	S.S.C.C.	ARAD	DA	15	1
17.		PAKÁCS PÉTER	Pielar	"Monopol"	S.S.C.C.	"	DA		
18.		BAUMANN OZEA	Eleotr.	Fálinkás	Met-Chim.	"	NU		
19.	7.	IGNA IVAN	Presor	I.O.R.	I.O.R.	BUCUREȘTI	NU	25	—
20.		ICSIFF EMIL	Tehnic.	I.O.R.	I.O.R.	"	NU		
21.		INGULY GABRIEL	Cămar	"Uned"	Pielar	"	NU		
22.	8.	BÖHM VILHELM	Elev	So.F.METAL.	U.T.M.	ARAD	NU	15	—
23.		BÉKÉNYI ALEX.	Muncitor	"Saba"	T.E.S.A.	"	NU		
24.		SZÉCS LADISLAV	Elev	So.F.METAL.	U.T.M.	"	NU		
25.	9.	HEIDRICH EUDOLF	Strungar	Flan-Roșie	Met-Chim.	ARAD	DA	—	7
26.		RUJA PAVEL	Lăcăș	"Solidarit"	"	"	DA		
27.		SZÉCS FRANCIS	Croitor	"Solidarit"	"	"	DA		
28.	10.	PASCUTIU IOSEF	Elev	So.F.Metal.	U.T.M.	ARAD	DA	—	6
29.		BOMB IOAN	"	"	U.T.M.	"	NU		
30.		MAY FRANCIS	"	"	U.T.M.	"	NU		
31.	11.	KUV CAROL	Măpliar	"Solidarit"	Lennar	ARAD	NU	15	12
32.		MÁRTON IULIU	Strungar	Flan.Roșie	Met-Chim.	"	DA		
33.		OURÉ OCTAVIAN	Montator	"Origens"	Met-Chim.	"	DA		
34.	12.	BOFF IOAN	Muncitor	"Clova"	Grafic	ARAD	DA	—	7
35.		STEIN GHERHARD	Pielar	"Libertatea"	Pielar	"	DA		
36.		VIŠNYIAKI IOS.	Soldat	"Aradul"	S.S.C.C.	"	DA		
37.	13.	SCHMIDT NICOLAE	Elev	So.Mixt Magh.	U.T.M.	ARAD	DA	10	7
38.		VUCHETICH IOAN.	Elev	So.Mixt Magh.	U.T.M.	"	NU		
39.		ERDŐS ERVIN	Eleotr.	Electrician	U.T.ELEOTR	"	DA		
40.	14.	BORNAS OVIDIU	Elev	So.Fehn.	U.T.M.	GRABEA	NU	—	12
41.		TIBEL IULIU	Calfe	S.S.C.C.	"	"	NU		
42.		NADE FRANCIS	Calfe	So.C.C.F.	"	"	NU		
43.	15.	MAGYÓÚRY EM.	Eleotr.	MINI ELECTRO.	Met-Chim.	ARAD	DA	10	—
44.		SURANYI GEORGE	Măpliar	"Solidaritatea"	Lennar	"	NU		
45.		MORAVU MIRCEA	Elev	Lia.Săgeți	U.T.M.	"	NU		
46.	16.	KORIS GAVRIL	Elev	So.F.Metalurg.	U.T.M.	ARAD	NU	5	12
47.		CRISTOFORIANU I.	Strungar	"VICTORIA"	Met-Chim.	"	NU		
48.		ILLES LUDOVIC	Montator	Lăngarar	Met-Chim.	"	NU		

Participanții și harta concursului de Orientare - CUPA ZARAND ed.III

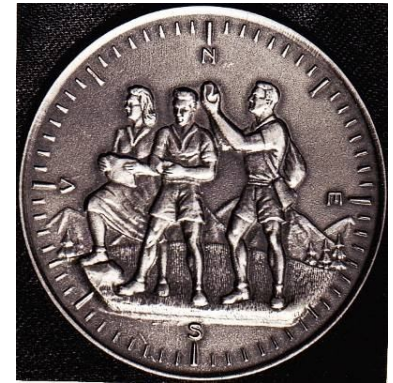
De atunci, pe lângă alte competiții locale, anual s-a organizat tradițional, și câte o ediție a Cupei Zarand, (sau Cupa Munților Zarand) devenind cel mai semnificativ concurs de Orientare arădean.

Plecarea și premiile la Cupa Zărandului din 1951, Căsoaia

Rep: Prima ediție jubiliară, a X-a a fost un eveniment deosebit, cum a fost sărbătorită aniversarea primelor 10 ani de orientare?

DK: Chiar vreau să remarc ediția jubiliară din 1957, denumindu-se deja CUPA ZĂRANDULUI, când între 7 și 9 septembrie au fost organizate 2 etape de zi și una de noapte, pe traseele dintre Căsoaia și Șoimoș. Au participat echipe din Arad, Sibiu, Baia Mare, București, Timișoara, Ploiești și Reșița. In final clasamentul cumulat a fost câștigat de echipa B.T.E (Biroul de Turism și Excursii) din Timișoara, condusă de Uzsora Alexandru. Câștigătorii au primit plachete cu un medalion reprezentând o echipă compusă dintr-o fată și doi băieți.

Harta parțială al primei etape de la ediția X-a și medalionul jubiliar

De amintit că la această ediție au fost organizate și probe aplicative, ca: bârnă, rapel, funicular (probabil tiroliana n.n), grenadă și tir.

CONSILIUL CENTRAL AL SINDICATELOR BIROUL DE TURISM SI EXCURSII A R A D		" CUPA ZARANDULUI " EDITIA X. JUBILIARA 1947-1957. ORGANIZATA IN ZILELE DE 7-9. SEPTEMBRIE 1957.				2 TEME DE ZI și 1 TEMA DE NOAPTE	
TABEL CENTRALIZATOR							
Nr. START	NUMELE SI PRENUMELE SEFUL DE ECHIPA	NUMELE SI PRENUMELE COECHIPIER	NUMELE SI PRENUMELE COECHIPIER	COL.SPORTIV LOCALITATEA	PUNCTE REALIZ	LOCUL IN CLASAMENT	OBSERV
1.	Sarfelvy Ecaterina	Petri Ingeborg	Boros Margareta	Arad VI.=UTA	1371	10.	
2.	Stupariu Alexandru	Kutyik Ludovic	Wild Francisc	Arad IV.=STA	1529	4.	
3.	Grunninger Uve	Keiss Wolfgang	Wolff Hennes	Sibiu=Energia	1514	5.	
4.	Lupaș Gheorghe	Godza Francisc	Schneider Ladislau	B=Mere Stiinta	1611	III.	
5.	Ciomu Gheorghe	Calciu Marin	Teodosiu Mircea	Buc.I=Energia	1489	6.	
6.	Vladoianu Mircea	Gore Mihai	Meltzer Adolf	Sibiu=Progres	1480	7.	
7.	Uzsora Alexandru	Mayer Ioan	Simon Adelbert	Timig =B.T.E.	1751	I.	
8.	Sarfelvy Alexandru	Clonda Stefan	Seiler Pavel	Arad VII.	1152	13.	
9.	Dobos Gheorghe	Mateescu Florian	Georgescu Alexandru	Ploiesti=Energ	640	14.	
10.	Bârboșu Gheorghe	Ruja Pavel	Somlo Emeric	Arad III=Energ	1457	8.	
11.	Parago Francisc	Antal Ileana	Gorkij Silvia	Arad V.=UTA	1172	12.	
12.	Cotruțiu Mihai	Endreffy Ludovic	Ince Irina	Arad I.=Progr.	1683	II.	
13.	Dimitriu Constantin	Suciu Traian	Schiller Francisc	Reșița=Energia	1228	11.	
14.	Zaborsky Otto	Közer Tiberiu	Davidovici Carol	Arad II= UTA	1382	9.	
15.	Sfiteacu Teodora	Pașca Emma	Gina Eliza	Buc.II=Energia	467	15.	

COMISIA DE ORGANIZARE		ARBETRII :		PROBE APLICATIVE:	
TRASATORI: DAVIDHAZY COLOMAN	Iuga Simion	Weisz Ladislau	Lucaciu Ioan	BIRNA,	
SARFALVY IOSIF	Vincze Augustin,	Baroczay Victor,	Derebont Arpad	RAPPEL,	
NAGY ZOLTAN	Davidhazy Irma,	Hollosy Meriana,	Közer Melania,	FUNICULAR	
	Kepecs Oscar,	Kepecs Magda,	Kepecs Cecilia,	GRENADA,	
	Bleier Nicolae,	Leitner Francisc,	Ketz Robert,	CATARARE,	
	Berthe Nandor,	Marincș Liviu,	Dan Ioan,	T I R.	
	Georgescu Viorel,	Merfican Iuliana,	Talpey Stefan,		
	Dulcean Gheorghe,	Pogor Vesile,	Szilagyi Elisabeta.		

Pentru conformitate cu originalul: *[Signature]*

Rezultatul ediției jubiliare X

Rep: Mai întâlnim și în zilele noastre concursuri de turism organizate după astfel de regulamente, însă competițiile de Orientare actuale diferă fundamental. Cum a fost făcută trecerea de la Orientarea turistică la Orientarea în alergare?

DK: In perioada imediat următoare, pe lângă traseele de regularitate sunt organizate și probe contratimp, când concurenții au de alergat printre stații. Această formă de competiție se impune în final, începând din anul 1965, când traseele Cupei Zărandului sunt organizate contratimp, încă pe echipe (separat fete, băieți, juniori, tineret, adulți)

Echipă de fete la ediția XX – Căsoaia

Începând cu anul 1968 (la ediția XXI), concursul a fost organizat după regulamentul Federației Internaționale de Orientare, adică individual pe categorii de vârstă și pe trasee parcurse contratimp, pe hărți din ce în ce mai fidele și din 1976 deja tipărite color.

Orientarea a devenit disciplină sportivă de sine stătătoare. Chiar și medalionul de pe plachete a fost actualizat, figurând cadrul busolei, pe fundalul muntos, roza vânturilor și având ca figură centrală un alergător care se îndreaptă spre un punct de control.

Medalionul tradițional acordat câștigătorilor la concursurile de orientare moderne

Rep: Kálmán bácsi, acum după atâtea ani nu vă cuprinde nostalgia concursurilor organizate în tinerețe?

DK: Cum să nu, de aceea la edițiile jubiliare, invităm veteranii Orientării, organizăm pentru ei un concurs special. Astfel la ediția XXX, pentru rememorarea anilor de pionierat, paralel cu competiția modernă sa desfășurat și Cupa Inițiatorilor, organizat după regulamentul vechi.

Echipă lui Bauer Andrei și Irina, câștigătorii primei ediții, participând la Cupa Inițiatorilor

Predând plicurile cu instrucțiuni echipei condusă de Kunyelicska Stefan locul II la ed. III

Rep: În final cum puteți concluziona acești ani petrecuți sub egida Cupei Zărandului ?

Organizând ultimele ediții

DK: Rădăcinile Orientării arădene sunt legate de turism, edițiile CUPEI ZĂRANDULUI, organizate în prezent reprezintă perpetuarea concursurilor de "Orientare Turistică". Nu este nimic rușinos în acest fapt, având în vedere că turismul anilor '40 -'50 nu are nimic comun cu turismul de „grătariadă” din zilele noastre. Odată cu creșterea nivelului de trai oamenii au devenit mai comozi, după apariția primelor motociclete și autoturisme, numărul turiștilor a scăzut drastic. Pe de altă parte orientarea modernă este fuziunea firescă a plăcerii de fi în natură și a tempoului de viață accelerat, a dorinței de a te compara și de a te autodepăși mereu – concepte actuale, ne semnificative mai demult, când regimul politic urmărea nivelarea personalităților. Noi, turiștii, orientariștii arădeni suntem mândrii că am fost implicați în căutările de drumuri ale acestei discipline și am contribuit substanțial la maturizarea Orientării ca sport de performanță în România.

Și sa dus pe alte cărări în 1986, după ce a organizat 40 de ediții ale CUPEI ZĂRANDULUI, în timpul unei întruniri familiare, în timp ce cânta la violoncel...

Mulțumiri pentru fotografiile și ilustrațiile primite din colecția lui Stefanov Titus.
Materialul a fost realizat de Barkász Dániel, în februarie 2012, cu scopul învocării spiritului deschizătorului de drumuri: **Dávidházy Kálmán.**